

N.F.S. Grundtvigs fastepreðiken

Taler

Nikolai Frederik Severin Grundtvig 7. februar 1864
Forfatter, teolog, digter

Dato**Sted**

Vartov Kirke

Omstændigheder

Prædikenen er enten holdt fastelavn søndag (d. 7/2 1864) eller 1. søndag i fasten (14/7 1864).

1

Livs-Fyrsten og Morderen

5

Af den Helligaands Naade bøier vi vore Knæ for Vorherres Jesu Christi og vor Gud og Fader, bedende, i Jesus-Christus-Navnet, Herrens egen og hele hans Menigheds Bøn: Fader vor, Du som er i Himlene!

10

15

Der er vel intet Træk i hele Vorherres Jesu Christi Lidelses-Historie, der saaledes har forfærdet alle christelige, ja, alle menneskelige Tilhørere, og ladet dem føle Retfærdigheden i, ja Nødvendigheden af, at Jerusalem gik sin mageløse Forstyrrelse imøde, og at Jøde-Folket fik den gruelige Skæbne hverken at kunne leve eller døe, men at maatte vandre til Verdens Ende til Afsky og Væmmelse hardtad for alle Verdens-Folkene; intet Træk, hvorom dette saaledes gjælder, som om det gruelige Valg, hele Folke-Mængden gjorde, mellem den hellige, uskyldige, mageløs menneskekiærlige og velgiørende Menneske-Søn Jesus Christus og Afskummet, Misdæderen, Oprøreren og Morderen Barrabas. Vi seer da ogsaa, at Valget mellem disse To forbavsede selv den vantro, for Sandhed og Ret igrunden ligegyldige Romerske Landsherre Pontius Pilatus, som for han derefter hengav Jesus til Korsfæstelse, vaskede sine Hænder og sagde: jeg er uskyldig i denne Retfærdiges Blod, medens det rasende Folk udstødte det himmelraabende Skrig: hans Blod komme over os og vore Børn, saa Herren maatte vel byde Græde-Kvinderne, der fulgte ham til Korset, at spare deres

25

30 Taarer til dem selv og deres Børn, og ei spille dem paa ham, som kun leed i
Forbigaaende paa Hjemveien til sin Herlighed.

Men med alt dette, seer vi dog først ret, hvor modent Jøde-Folket viste sig til
Undergang ved sit afsindige Valg mellem Jesus og Barrabas, naar vi med
Apostelen Peder betragter det gruelige Folke-Valg mindre fra Ugudelighedens
35 end fra Umenneskelighedens Side; thi da Apostelen frimodig omtalde denne
Sag i sit Folks Paahør, da sagde han: I forlangde, at Morderen skulde skjænkes
eder, men Livs-Fyrsten aflivede I. Det følger nemlig af sig selv, at hvad enten det
er en Enkeltmand eller et heelt Folk, der flyder Livs-Fyrsten fra sig og omfavner
Morderen, saa foretrækker man derved igrunden Døden for Livet, og heraf seer
40 vi, at Valget mellem den livsalige Folke-Ven Jesus Christus og den væmmelige
Folke-Fiende Barrabas ikke er stillet os saa klart for Øie, enten til ørkesløs
Forfærdelse, eller til Beviis paa Jøde-Folkets mageløse Slethed, men til en
Lærdom og Advarsel, som alle Folkefærd til alle Tider kan behøve, og som aldrig
har været nødvendigere end i vore Dage og netop hos os. Ja, Lærdommen og
45 Advarselen er denne, at ethvert Folk, der ikke vil gjøre en Ulykke paa sig selv,
men vil saa længe som mueligt, leve og see gode Dage i sit Fæderneland, maa vel
vogte sig for den største af alle folkelige Forbrydelser, selv at foragte og forkaste
hvad der aabenbar tjener til at nære og frede om Menneske-Livet, og derimod at
ømme sig over og blive medlidende med hvad der truer og bestrider Livet; thi
50 det er den lige Vei til i et afgjørende Øieblik, med Jødefolket, som en Naades-
Beviisning at forlange Morderen løsladt og Livs-Fyrsten henrettet, hvorved
Folket fælder sin egen Dødsdom og sætter den, saavidt mueligt selv i Kraft.

Men er det ikke da nu i folkelig Henseende en ligesaa betænkelig som vitterlig
55 Sag, at for nærværende Tid, hos alle dannede Folk og ikke mindst hos os, tiltager
daglig kold Ligegyldighed for det borgerlig uskyldige Menneske-Livs Tab og
Fare, og tiltager i samme Grad en aldeles umenneskelig Medynk med de
forsætlige Mordere, saa at dem, som alle guddommelige og menneskelige Love
dømme til Døden, dem ønsker man benaadede med Livet, skøndt det ikke kan
60 skee uden at gjøre alle Morder-Sjæle tryggere og derved sætte uskyldige
Menneskers Liv i dobbelt Fare!

Der er imidlertid ogsaa et andet Tegn paa en gruelig Ligegyldighed for
Menneske-Livet og det netop for Folke-Livet, som vi maae lægge vel Mærke til,
65 thi vel er dette Døds-Tegn ikke nær saa iøjnefaldende hos de store Verdens-Folk,
som Medynken med Mordere, men det synes desværre, netop hos os at vidne

om større LigeGYldighed for Folke-Livet end i hele den øvrige Verden, og det er saameget sørgeligere, som det Danske Folkeliv har hørt til de ædleste paa Jorden, 70 og nu saameget farligere, som dette Liv nu svæver i overhængende Fare for med Vold og Mord at berøves os af et mægtigt Verdens-Folk, der gjør sig saameget mindre Samvittighed over at udslette os af Folkenes Tal, som de staaer i den faste Formening, at vi selv har beviist, at vi aandelig og menneskelig talt, intet Folk er, altsaa intet ejendommeligt Folkeliv har, men er kun Dyr i menneskelig 75 og Fæ i folkelig Skikkelse.

Mine Tilhørere veed, at jeg er ikke af dem, der forguder Verdens Stormagter, eller tvivler om, at jo den guddommelige Stormagt, som er Almagt, baade kan og vil, trods alle Verdens Stormagter, lade Smaafolk leve, men, skøndt jeg 80 tvertimod indseer og paastaaer, at det er netop Smaafolk, der har været Redskaber i Guds Haand til Hans allerstørste og underligste Gierninger paa Jorden, saa kan vi dog alle see paa Guds eget verdslige Folk, paa Jøde-Folket, at Gud vil ikke opholde noget Folk længere i Besiddelse af dets Fæderneland og Modersmaal, end Folket selv skatter sit ejendommelige Liv som Guds-Gave og 85 har Sind til at nøies dermed og udvikle det til Klarhed; thi da Jøde-Folket forskiød Livs-Fyrsten og udbad sig Morderen, og da Guds-Folkets Præster raabde: vi har ingen anden Konge end Keiseren, da slog Israels Konge ogsaa aabenbar Haanden af sit Folk og overgav dem i Mordernes og den Romerske Keisers Vold, som de selv havde valgt.

90 Naar jeg derfor endnu haaber, at Himlens Gud baade nu og herefter vil frelse det lille Danske Folk fra dets mægtige og arrige Fjenders Vold, ja skiænke os Fred og Frihed til med Æren at fuldende det os beskikkede folkelige Levnetsløb, da er det kun, fordi jeg troer, at det Danske Folk, skøndt det aabenbar har Skinnet 95 imod sig, dog igrunden inderlig elsker sit ejendommelige Liv og Modersmaal, som er uadskillelige!

Ja, Christne Venner, ligesom vi alle maae vide, at Ordet, der klarlig skiller os fra de Umælende, er det eneste Kraft-Udtryk og umiddelbare Redskab for 100 Menneske-Aanden og Menneske-Livet, saaledes kunde og skulde vi vide, at Modersmaalet, der kiendelig skiller os fra andre Folkefærd, er det eneste Kraft-Udtryk og umiddelbare Redskab for Folke-Aanden og Folke-Livet, saa at naar vi selv ringeagter vort Modersmaal, ophøier og eftersnakker de Fremmedes og især det allerfiendligste Folks Tungemaal, da er de forsaavidt undskyldte, naar de 105 forudsætter, at enten har vi aldrig havt noget menneskeligt Folke-Liv, eller vi har

selv skildt os derved, og tale hen i Veiret, naar vi klage over, at Andre vil berøve os det.

- 110 Og see, mine Venner, det er desværre sandt, at vi har længe drevet et grueligt
Afguderi med alt det Fremmede og især med vore arrigste Fienders Tungemaal
og Tankegang, ja, selv da vi havde faaet de allerklareste Beviser paa, at Tyskernes
Tungemaal og Tankegang var vores saa fiendlige som mueligt, og medens vi
115 ved Grændsen indtrængde sig paa vore Enemærker, da indførde og indpodede vi
med Flid dette samme fiendlige Sprog og denne samme fiendlige Tankegang,
snart i alle vore Skoler, som uundværlige Hjelpemidler til høiere menneskelig
Oplysning og Dannelse, saa der hører unægtelig en uhyre Øien-Forblindelse til
saaledes selv at arbeide paa sit hjertelige Livs og sit aandelige Modersmaals
120 Undergang uden selv at ville det, ja uden at ønske, at Livs-Kraften jo før, jo
heller maatte uddøe og Folke-Morderen skiænkes os.

- Dog er det, Gud skee Lov! daglig blevet mig klarere, at en saadan uhyre Øien-
Forblindelse har været Hoved-Aarsagen til vores mageløs grove Feiltagelse, og at
125 den, om end hidtil kun langsomt, daglig aftager, saa den dog vist nu, under
Folke-Livets og Modersmaalets overhængende Fare, vil af Guds Naade hæves og
afløses af en ligesaa mageløs folkelig Oplysning, der veileder os til kun herefter at
skatte det Fremmede, forsaavidt det kan og vil venlig forbindes med vort Folke-
Liv, men uden al Barmhjertighed at forskyde og udvise alt det Fiendlige, saa
130 Verden kan see, vi sætte Priis paa Guds og vort Eget, og saa Gud kan have
Grund til og Ære af at frelse os og lade Lykken krone vore Bestræbelser, for,
uden Nogens Fornærmelse og uden Miskiendelse af noget Menneskeligt at
udvikle og klare det jævne og pragtløse, men rige, hjertelige og yndige Folkeliv og
Modersmaal, som er Guds gode Gave og det ganske Folks Glæde! Amen! i
135 Vorherres Jesu Christi Navn Amen!

Kilde

Grundtvig, N.F.S. Livs-Fyrsten og Morderen: Faste-Prædiken. Karl Schönbergs Forlag, 1864. Digitaliseret af Det Kongelige Bibliotek

- 140 **Kildetype**
Digitalt manuskript

Tags

Den anden slesvigske krig 1864, Første tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 1800-tallet

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/n-f-s-grundtvigs-fastepraediken>

150

155

160

165

170

175

180